

Đßng mây rßng thßnh thßnh cß bß, Nß tang bßng trang trßng vß tay reo

Phßn đông chúng ta, nhßng cßu sinh vißn Lußt khoa cßa Sßigßn- Huß-Cßn Thß, đß hoßc đßng đßng trßng cßngßng cßa hßu trß.

Hai tißng “vß hßu” thoßt đßu thßng tßo cho chúng ta mßt ßn tßng tßt đßp, mßt cßm gißc nhßnhßm: Chúng ta đß làm xong nhißm vß, đß gßp phßn cßng xß hßi, đß nß lßc “bon chen” vßi đßi, nhßng trßch nhißm nhß xßy đßng gia đßnh, chßm nußi con cái kß nhß tßm xong, nay đßn lúc vß vßn, lúc đßc thanh thßn, hßng nhßn, nhß cß Nguyßn Công Trß tßng ngßm nga:

“Đßng mây rßng thßnh thßnh cß bß, Nß tang bßng trang trßng vß tay reo . .”

Qua cßm gißc lßng lßng, sßng khßai lúc đßu, tußi vß hßu lußn đßn chúng ta đßn nhßng cßu hßi cßn bßn mà lß lßng thay, vßi bßn tßnh “lßu”, “lß” (1), ngßng i Vißt chúng ta thßng ít khi “trßc đßn” trß lßi!

Câu hỏi liên quan đến sự ra đi: Đã biết đâu vợ chồng cũng là khi biết đâu “già”, thời gian vợ chồng ông bà không xa, vậy có bao giờ chúng ta từng hỏi: “Nếu tôi chết, chuyện gì sẽ xảy ra?”.

- Việc đâu tiên gia đình ta phải lo là đám tang: Ai sẽ trả chi phí đám tang? (Trung bình 15 ngàn)
- Mua nấm tiêu hay chôn?

Nếu chôn: đã có đất chôn chưa?

- Nếu tiêu: đất tro ở đâu?, . .

Số tiền dùng vào việc này (thí dụ 15 ngàn) chúng ta có sẵn chưa? Và gì để đảm bảo an toàn, biết khi xâm phạm không?. Có người có đất nào cũng cho con cho cháu, cho VN, hay đâu tui vào nhà đất họ, lúc chuyện xảy ra, gia đình thất lúng túng.

Con cháu dù có khá nghèo không phải lúc nào họ cũng sẵn tiền mặt, chưa kể có thể gây bất ngờ cho chúng (đưa bất ngờ đến đâu chỉ ít . .).

Hơn nữa, đây là “việc riêng” của chúng ta không nên để người khác phải bận tâm.

Nếu mặt chữ xuôi: chúng ta cho con cháu gì cũng được nhưng đến phiên chúng chi cho ta, khó khăn hơn nhiều! - Mặt số người mua bảo hiểm cho đất riêng lo cho phần chi phí này: “the final expenses”, khoảng 25 ngàn, để khi phải khám sức khỏe. Có người gia nhập các hội già, hội hưu trí. Trường hợp này ta cần để ý đến hai điều:

- 1) Phải chờ 30 năm sau hội vợ còn.

2) Hỏi có những người trẻ hôn mình gia nhập (tránh trẻ em không còn người đóng cho mình). - Sau khi bạn tâm sự chi phí đám tang, ta cũng phải hỏi: “Chuyện gì xảy ra cho những người còn lại?”.

Đi với người phụ nữ, và những đứa con tin tưởng đứa, cần cho họ biết chuyện nào chúng ta lưu giữ những tin tức về tài chánh (như các trẻ em ngân hàng, những chỗ đầu tư, quỹ hưu bổng, ...).

Ai cũng cần có ít nhất một bản chúc thư (will), những người sẽ hiểu biết được số, tất nhất nên thiết lập “living trust” (để tránh thuế và chi phí tòa án cho người thừa kế).

Chắc chắn với họ: Một vấn đề thiết thực theo sau câu hỏi “nếu bạn mai anh sẽ qua đời” là:

Với họ chúng ta nên ở đâu? Dĩ nhiên giai đoạn đầu bạn có nhà lớn, nhà sang đã qua, nay là lúc cần ở sao cho gọn, cho tiện.

Ngày càng trẻ em không còn phải trẻ em ngân hàng nữa, chúng ta cũng không nên tiếp tục những căn nhà bậc triêu để hàng năm phải chi ra cả chục ngàn tiền thuê!

Ngày càng tiện bố trí hi vọng, đời sống cũng tốt hơn. Chẳng phải “nhà cao cửa rộng” mà đầu gối chúng ta đang rời, dĩ nhiên sẽ khó khăn, hai vợ chồng người trên lầu người dưới nhà, có chuyện gì người kia không biết.

Lớn nữa, càng lâu, con cái càng ít muốn chung với cha mẹ, chúng nó muốn có tự do riêng, có “privacy” của chúng. Mà chúng ta cũng vậy, trẻ em không phải bắt đầu đi, chúng ta cũng không muốn chung với con khi họ đã có gia đình.

Nếu bạn gọn, hàng ngày đi lại - rất tốt, những số chung với nhau “rất rất cuộc đời xảy ra”: các câu chuyện: “càng già càng khó tính thậm chí còn trái tính!”.

Nhìn cßnh thßng rß nßm phße ußng bia trong khi con gái rßu cßa mình lúi húi lau nhà, hoßc thßy thßng con cßng cßm cßi rßa chén cho con vß nó ßng hát karaoke, chúng ta sß rßt khó chßu.

Có ngßi đã bán hay cho thuê căn nhà trên núi đß vß khu gßn chß, gßn quán, gßn nhà thß hay chùa và gßn . . bßn xe bus. Nhßng căn nhà thßy tß vßy chß khi ta vào thay nßn, trßn, bßp, phòng tßm, rßi sßn phßt lßi thßy cũng sßch sß . . nhß mßi.

Dùng sß tißn dß tß vißc bán hay cho mßn nhà vào nhßng vißc công ích hßn (là trß thuß cho Obama đß bà Michelle mßn tßi 24 ngßi giúp vißc!).

Vài đßu phòng xa nên làm: Thßi đßi chúng ta, khi vß hßu ta bißt chßc hai đßu:

1) Đß 65 tußi đßc hßng bßo hißm sßc khoß (medicare) do chính phß trß, và

2) Đß 66 tußi (nßu sinh tß 1943 - 1954) đßc lãnh hßu trí toàn phßn (full social security benefit). Cß hai món tißn này đßu do nhà nßc trß lßi cho chúng ta, vì hß đã khßu trß vào lßi tßc chúng ta tß trßc.

Nhißu nhà kinh tß đß đoán: hai quyßn lßi này sß bißn mßt vào năm 2050. Vào tußi chúng ta, sß kißn này nßu thßc sß xßy ra, chúng ta cũng không còn đß bßn tâm.

Tuy nhiên có vài đßu chúng ta phßi đß ý tßi nhß : - Ai sß thay thß chúng ta nßu khß năng quyßt đßnh cßa chúng ta không còn (nôm na: Khi ta “lú lßn”).

Thß đß khi chúng ta không còn sáng sußt đß có nhßng quyßt đßnh vß tài chánh, ngay cß trß bills cũng lßn lßn, lúc đó chúng ta cßn mßt ngßi than, đß tín cßn trong vai trò “thß y pháp lý” (durable power of attorney), giúp chúng ta qußn lý tài sßn.

- Bên cạnh việc nắm quyền lý tài sản bßc, chúng ta còn cần đặt sự nßt ngßi cß khß năng và trách nhiệm giúp chúng ta trong những quyết định về sức khỏe, (health-care proxy), trong trường hợp ta không thể mình làm được việc này.

Trên đây chỉ là một số vấn đề liên quan đến tuổi và vợ, tôi thußm qua sách vở và qua quan sát những người chung quanh. Chính bản thân tôi cũng có kinh nghiệm vì phßi mßy năm nßa mới dám cho phép mình và vợ, nên những điều trên đây rất thißu sót.

Tôi chỉ mong mang ra những một đß tài đß phe “tußi vàng” (golden age) có dịp suy nghĩ và thảo luận

---

(1) Ngßi

Vì thế chúng ta nên tìm hiểu và li. “Lißu” khi hßng mßy trăm ngàn người thi nhau nhßu xußng bßn, vßt đßi dßng trên những con thuyền pßp mßng mạnh. Và còn hình ảnh nào “li” hßn cßnh những người và đßa phßng quân leo lên tháp canh đß cùng chßng “tß thß” trong những ngày cuối tháng Tß Đen.